Studiul duhovnicesc

Pentru concentrarea ta, în general, și mai ales în rugăciune, precum și pentru întărirea sufletului tău, îți este absolut necesară citirea Noului Testament și a cărților ajutătoare ale Sfinților Părinți pentru a-l înțelege. Nu citi încă Vechiul Testament, ca să nu te vatămi, deoarece nu te afli încă într-o stare duhovnicească bună și te vei sminti. Mai târziu însă, când vei ajunge la nepătimire, toate te vor ajuta și uimi, dar nu acum, când vârsta ta nu te ajută.

Ajută foarte mult Viețile Sfinților, Patericul, Everghetinosul, Scara, Războiul nevăzut, Sfântul Efrem și Lavsaiconul. **Încă este bine să cercetezi pe Avva Isaac, cu toate că e considerat necesar mai ales pentru cei sporiți, căci ajută și pe începători pentru a prinde sensul cel mai adânc al vieții și să alunge orice fel de complex, dacă există**.

Cercetând deci toate aceste cărți ale Sfinților Părinți, ele îți vor încălzi sufletul și te vor ajuta să te căiești mult, ca să imiți pe Sfinți și, în paralel, îți vor aduce o mare smerenie, când te vei compara pe tine cu Sfinții.

...foarte mult te va ajuta Avva Isaac, deoarece el face să se înțeleagă sensul cel mai profund al vieții, ajutând pe omul care crede în Dumnezeu să-și alunge orice fel de complex, mare sau mic, dacă îl are. Puțină citire din Avva Isaac întărește sufletul cu multele ei vitamine.

Cine este sigur că, având toate înlesnirile, mănăstirea poate lucra mai ușor? Dacă fiecare călugăr ar fi avut pe mama sa ca să-l îngrijească, firește că și aceasta ar fi fost o bună înlesnire. Dacă au băgat în biserică magnetofoane ca să spună cuvintele rugăciunii, firește că și aceasta e o odihnă. O și mai mare odihnă ar fi fost dacă strana s-ar transforma în pat. Cu siguranță, și pentru un pustnic ar fi o înlesnire dacă ar avea un mic mecanism special pentru a întoarce metaniile și un pustnic de paie care să se plece și să se ridice și să-i facă metaniile și închinăciunile, iar el să-și procure o saltea moale pe care să se întindă și să-și odihnească trupul lui cel ticăloșit. Firește, toate acestea odihnesc trupul, dar pe suflet îl lasă gol și nefericit, fără să mai socotim simțămintele femeiești și neliniștea lumească pe care ele o aduc.

Monahism și gând lumesc

Toți monahii ar trebui să evite, pe cât pot, mijloacele moderne în funcționarea mănăstirii și să respectăm pustia adaptându-ne ei, pentru ca și pustia să ne hărăzească sfânta sa liniște, ca să ne ajute în pustiirea sufletului nostru de patimile noastre. Nu este drept să vrem să adaptăm pustia cu sinea noastră lumească, deoarece este păcat să necinstim astfel pustia.

Cine vrea, dintre monahii moderni, poate construi o mănăstire pe un bloc, pentru ca să aibă toate înlesnirile lumii; să se folosească de lumini sau să urce în al treilea cer cu ascensorul, dar să lase pustia în pace. Din păcate, există astfel de monahi care, împreună cu întreg gândul lor cel lumesc, cară și întreg duhul lor lumesc în pustie, cu toate mijloacele lumești, mereu ocupându-se de schimbări și reforme, de înfrumusețări exterioare cu cărămizi și o grămadă de glastre, iar de metanii nu știu ce vor să însemne. Ei sunt fără de nicio frică, gândul fiindu-le doar la mâncare bună și la „cărămizi”. Toate acestea arată pe oamenii cei trupești, care sunt cărămidă-lut, iar nu duh al lui Dumnezeu. (Nu mă refer la mănăstirile noi care se străduiesc să se acopere.)

Deci, când monahul n-a aflat lucrarea duhovnicească și nu este ajutat nici de stareți, ci se ocupă numai cu cele exterioare, cu siguranță slăbește duhovnicește, iar în chilie nici legat nu poate sta. Totdeauna îi vor plăcea contactele cu oamenii, să povățuiască și să vorbească despre cupole și arheologie, să le arate glastrele cu diferite flori, să le facă o cină lumească bogată și să-i odihnească numai prin cele de dinafară. Dacă însă ar cerceta cineva ce fel de odihnă este aceasta, va vedea că aceasta nu este odihnă, ci prin aceste preocupări oamenii uită de mâhnirile lor numai pentru puțin, apoi iarăși revin la stresul lor, deoarece gândul lumesc este precum cariul ce lucrează.

Ia aminte și când te afli în vremea rugăciunii, dar mai mult înaintea rugăciunii, la discuțiile de prisos ale ascultării tale, căci așa te vei ruga mai târziu nerăpit și nerănit, deoarece cuvintele multe pricinuiesc și multe interpretări rele. Dacă vrei să vorbești, Hristos cu bucurie vrea ca să-i asculte pe copiii Lui. Nu pune temei nici pe discuțiile duhovnicești, când nu există sfințenie, deoarece se va începe de la cele duhovnicești și se va termina prin clevetire. Dacă

ceilalți discută sau judecă etc., aceasta nu trebuie să te intereseze pe tine, ci să te intereseze păcatele tale și să ceri mila lui Dumnezeu prin neîntrerupta ta convorbire cu El: „Doamne, Iisuse Hristoase...”

Totdeauna să ai gânduri bune față de toți, deoarece, deși ceilalți judecă etc., poate că nu au alte păcate afară de acesta, și astfel aceste clevetiri vor deveni pricina să se smerească și să plângă înaintea lui Dumnezeu și să se unească cu El, în timp ce noi, fratele meu, avem multe păcate și ne ajunge subiectul acesta pentru ca să plângem.

Deoarece trupul nostru e legat de sufletul nostru, și scopul cărnii e să se supună duhului și să-l slujească cuminte pentru buna reașezare a sufletului, acestea ce le voi spune vor fi într-un fel înțelepciune medicală și dietă mai mult pentru trup, de la care avem nevoie de unele puteri ale sale, iar nu de neorânduielile lui. De aceea și îngrijirea măgărușului (a trupului) va trebui făcută cu discernământ, cu ovăzul potrivit, ca să-l putem ține în frâu și să nu facă neorânduieli, dându-ne cu copita și aruncându-ne câteodată – Doamne, ferește! − în vreo prăpastie. Iar răul cel mai mare este că trupul aruncă sufletul în iad, în timp ce măgarul îl aruncă pe călăreț în cel mai rău caz în vreo prăpastie, nevătămând cu nimic sufletul stăpânului său.

De multe ori se întâmplă și astfel: deși trupul ne este schelet, totuși dă cu copitele (face neorânduieli). Atunci noi, ca să-l smerim, micșorăm hrana și înmulțim nevoințele, dar cu toate acestea trupul continuă să fie fiară. În aceste cazuri păcătim ca acel țăran fără minte, care își lasă măgarul flămând și-l încarcă cu povară grea ca să se liniștească, deoarece dă cu copita mereu. Dar ticălosul animal nu e de vină, ci samarul său cel rău, care i-a rănit spatele. Adică, în timp ce de multe ori pricina e de la noi, este iubirea de sine (egoismul), mândria, judecata, lipsa de dragoste, prin care alungăm harul lui Dumnezeu și se apropie de noi aghiuță, băgându-ne foc și în oasele uscate, noi mărim posturile și nevoințele duhovnicești, metaniile etc. ca să smerim trupul; însă trupul nu se smerește, deoarece lipsește smerenia și dragostea de la sufletul nostru.

Așadar, în aceste cazuri când ne vine război trupesc și vedem că el continuă și după ce facem puțin post, puțină priveghere cu rugăciune, trebuie să înțelegem că „picură în altă parte”. Îndată să cădem cu fața la pământ înaintea lui Hristos și mai întâi să cerem iertare, rugându-L totodată să

ne lumineze ca să ne cunoaștem greșeala și pe omul pe care l-am rănit sau nedreptățit, cerând și de la el iertare. Iar când vom cere iertare cu smerenie de la Hristos, îndată se depărtează flacăra trupească și ne aducem aminte și de pricina acesteia, fapt care ne ajută să ne smerim și mai mult, după care vine cu îmbelșugate harul lui Dumnezeu.

Prin urmare, noi suntem pricina, iar nu trupul în cazul acesta, căci nu ne-a durut pentru fratele ce a greșit și nu ne-am pus în locul lui, ca să ne doară și mai mult, ci l-am judecat cu asprime. De aceea Dumnezeu Și-a luat harul Său de la noi, lăsând să lucreze legile Lui duhovnicești, îngăduind să cădem în mâinile vrăjmașului, care ne-a prăjit trupul în tigaia sa, murdărindu-ne în același timp și sufletul. Dimpotrivă, războiul trupesc al tinerilor se depărtează de îndată cu puțină nevoință, precum am spus, deoarece Hristos Se milostivește de fiii Săi ce se nevoiesc și-i ajută degrabă, căci El nu vrea ca să se chinuiască făpturile Sale. De altfel, El Însuși ne-a spus-o în Sfânta Evanghelie: „Jugul Meu este bun și sarcina Mea ușoară.”[1] Însă va trebui ca și noi să fim „blânzi și smeriți cu inima”.[2]

Discernământul în postire

În afară de aceste pricini ce le-am spus ale războiului nefiresc al trupului, va trebui să fim atenți și la alte lucruri, care se fac și acestea pricini ale măririi războiului, ca de pildă problema alimentației noastre.

Din început trebuie aruncată tigaia, ca să nu ni se mai prăjească trupul și să ne ferim și stomacul de ulcer.

Ajută toate cele fierte cu untdelemn crud. Dintre verdețuri trebuie să evităm mușțarul, care produce încălzire în trup.

Când este luptat cineva de somn, va trebui ca dintre verdețuri să evite marolele, zochiaua[3] și cel mai mult macul și usturoiul.

De asemenea, război trupesc aduce laptele de cutie (mai ales când se obișnuiește regulat și se bea concentrat). Ajută mult laptele natural, care aduce somn când suferim de

---

[1] Mt. 11, 30.

[2] Mt. 11, 29.

[3] Plantă ce crește în Sfântul Munte și este foarte folosită la salată fiartă.

insomnii; de asemenea și teiul aduce somn în aceste cazuri.

Ceaiul negru (fabricat în China) alungă somnul atunci când vrem să priveghem, precum și cafeaua. Pe lângă că ajută la priveghere, o cafea ajută mult tinerilor atunci când, câteodată, suferă câte o vijelie trupească fiziologică.

Adică se întâmplă câteodată să ne cuprindă brusc un nor de dorință trupească care să ne întunece mintea, să ne paralizeze trupul etc., și, deși în aceste cazuri e nevoie de nevoință, omul e dezarmat atât din partea minții, fiind ca beat, cât și din partea trupului, fiind paralizat, cerând somn, mâncare etc. (toate cele împotrivă). Deci, în aceste cazuri (care decurg din nepăsarea duhovnicească de mai înainte) foarte mult ajută o cafea − și două la nevoie − care imediat îi alungă, prin fortificare, toată acea beție trupească, împreună și somnolența, și paralizia, precum și greața, dându-i toate posibilitățile să se nevoiască în post, în priveghere și rugăciune cu metanii și alte nevoințe duhovnicești, prin care își dobândește îndoita sa sănătate.

Mierea ajută foarte mult, însă produce și multă căldură și e bine ca tinerii să o evite în doze mari, ca și untdelemnul și brânza multă. Mierea se poate lua dimineața, o linguriță într-un pahar cu apă călduță, ca să se dilueze și apoi să o bea cineva, dacă vrea o băutură bună și folositoare, care să-l ajute în digestie și în constipații. În aceste situații ajută mult de asemenea smochinele fierte, ceapa coaptă sau fiartă și mai mult prazul, mai ales când le folosim cu untdelemn crud.

Ceapa crudă ca aliment, când este proaspătă sau când pe cele vechi le lăsăm să înghețe, ca să se elimine otrava, sau când, mai târziu, începe să înverzească, numai atunci nu vatămă și nu produce anomalii în intestine care, atunci când sunt vătămate, le vatămă și mai mult apa de ploaie, mai ales când stomacul este gol.

La masă să eviți vinul (mai ales dacă ești tânăr), deoarece provoacă căldură și război trupesc, precum și amețeală, înarmând pe diavol cu armele date de tine.

Dacă ești bătrân sau tânăr, dar bolnăvicios, atunci folosește puțin vin care completează oarecum mâncarea ta simplă. Vinul ajută mult pe bătrânii extenuați, precum și pe tinerii extenuați care suferă de reținerea urinei, fortificându-le rinichii. De asemenea, vinul ajută și pe cei ce au stomacul slab și nu suferă apa (pe care de cum o beau îndată o dau afară). În aceste situații mult ajută să punem în pahar două degete de vin și apoi să-l umplem cu apă. Și așa să bem această apă tulbure, deoarece nu e bine să tăiem cu

desăvârșire apa, fiindcă ea e absolut necesară pentru rinichi. Când câteodată ni se închide urina, rezultate foarte bune dă roca (varza sălbatică), iar mai mult ajută iarba cămilei, care crește în pustiul Sinaiului și care trebuie mâncate crude sau cu puțin untdelemn crud (salată simplă)

Nici apa multă nu e bună, deoarece ea produce balonări și război, mai ales seara, pe lângă faptul că această balonare împiedică răsuflarea la rugăciunea neîncetată. De aceea, e bine să se evite toate cele sărate, care vatămă, precum și dulciurile multe, care pricinuiesc sete, semințele uscate, care aduc și sete, dar și război, și să se folosească alimentele ușoare și simple, ca să ne ajute în zborul nostru duhovnicesc în rugăciune.

Pe cât se poate, e bine ca să se evite în general toate alimentele grase și salatele, care murdăresc sufletul, precum și conservele, pentru că toate acestea, pe lângă că sunt antiigienice pentru trup, sunt antiigienice și pentru suflet prin căldurile și transpirația etc. ce le elimină trupul, silind pe om să se spele mereu, căci **altfel miroase ca un turc care nu este miruit cu Sfântul Mir**. În timp ce prin viața ascetică omul se face oarecum nematerial și, deși nu se spală, totuși strălucește și miroase plăcut.

Pe lângă mâncăruri, la care va trebui să luăm aminte, va trebui să luăm seama și la timpurile potrivite, ca să ne ajute în nevoința noastră duhovnicească, deoarece și aceasta are mare însemnătate. E bine ca dimineața, la ceasul al treilea bizantin (ora nouă) să se mănânce de prânz, iar la ceasul zece bizantin (ora patru după-masă) să se cineze[4], iar mâncarea de seară să fie de obicei mai nesărată, precum am spus, ca să nu se bea multă apă nici în vremea mâncării, nici după aceea, ci numai după trei ore. Așa vom avea și stomacul ușor, fără balonări, căci nu s-au diluat sucurile lui de apa cea multă, și s-a făcut și digestia bine, evitându-se astfel toate acrelile și amărelile.

Este bine să evităm și felurimea mâncărurilor, deoarece pe lângă faptul că așa este călugărește, felurimea pricinuiește totdeauna și anomalii, pentru că de multe ori o mâncare nu se potrivește cu alta.

---

[4] În Sfântul Munte Athos, slujbele de noapte și Liturghia de obicei se săvârșesc de la miezul nopții până la ivirea zorilor (aproximativ), potrivit tradiției vechi a Bisericii Ortodoxe.

Metaniile

Când mâncăm devreme seara (ora patru după-masă), noaptea ne putem ruga foarte bine, putând face chiar și metanii, după ce au trecut trei-patru ore, firește, nu multe, însă rugăciuni și închinăciuni putem face și imediat după ce s-a citit Pavecernita. E bine ca metaniile să le facem când ne sculăm, ca să se dezgheațe uleiurile și să se pornească mașina noastră duhovnicească spre rugăciune.

Discernământ la somn

În afară de metanii, pe care nu trebuie să le facem după masă, deoarece vatămă foarte mult, mai mult vatămă să ne culcăm imediat după masă (mai ales când ești tânăr, deoarece asta îți va pricinui și război trupesc).

Mult vatămă pe tineri somnul de dimineață, deoarece este pricinuitor de sminteală, și încă mai mult, când slujba s-a terminat foarte devreme și se înșală de mănâncă și se culcă, deoarece și acea puțină hrană este foc. Firește, vorbesc pentru un tânăr sănătos, și nu pentru unul bolnăvicios, al cărui trup s-a smerit de boală, precum și al bătrânului de bătrânețile lui.

Pentru tineri e bine să doarmă devreme, ca să se folosească și de orele bune de somn, cele folositoare de până la miezul nopții, fugind de somnul omorâtor și pricinuitor de ispită de după miezul nopții, deoarece cât folosesc cele patru ore de dinainte de miezul nopții nu folosesc cele opt de după.

Pentru cei înaintați în vârstă și pentru tinerii ce au ajuns la nepătimire, sau firea lor este blândă și le dă această posibilitate, se pot folosi duhovnicește în rugăciune de la apusul soarelui până la miezul nopții, deoarece aceste ore sunt bune și ajută la rugăciune; precum și somnul în aceste ore ajută (nu pentru că există ore bune și ore rele).

Totdeauna trebuie să urmărim câștigul duhovnicesc cel mai mare. În cazul acesta, cred că cel mai mare câștig pentru tânăr este să doarmă foarte devreme de cu seară (dacă este posibil și după apusul soarelui) și să se deștepte la miezul nopții pentru rugăciune.

Când se înnoptează, înainte de a ne culca este absolut necesară rugăciunea (fie și puțin Doamne, Iisuse...), ca să ni se curețe mintea și inima. De asemenea și când suntem întinși să spunem mereu rugăciunea, ca să ne ia somnul cu ea și ca să continue chiar și în vremea când dormim. Simțim atunci că

ne rugăm și în somn, și aceasta este realitatea, deoarece când ne deșteptăm continuă restul rugăciunii. Acesta, firește, este un semn bun și arată ivirea zorilor zilei duhovnicești.

Așadar, când ne întindem, mult ajută când facem semnul crucii pe pernă, încrucișăm mâinile, ne întoarcem puțin pe partea dreaptă și ne cercetăm pe noi înșine, dacă adică suntem gata pentru cealaltă viață sau nu. Deoarece de unde putem ști dacă adormind ne vom mai și scula. Așa cum suntem întinși și cu aceste gânduri despre moarte, este bine să rostim și câteva tropare ale slujbei înmormântării și apoi neîncetat rugăciunea, fiindcă toate acestea ajută la sfințirea sufletului nostru.

Când însă nu luăm aminte și nu ne nevoim duhovnicește, ci hrănim bine trupul cu grăsimi și multe mâncăruri (mai ales tinerii) și adormim după ce mâncăm (căci multele mâncăruri aduc și somn); când ne întindem pe saltea moale fără rugăciune și când ziua am lăsat mintea noastră slobodă să umble în lume și să adune imagini, urmează ca trupul să pună la dispoziție căldura, iar vrăjmașul să ne ruleze în somn filmele sale cu lucruri nepotrivite și să ne întineze. De aceea nu trebuie ca pe toate să le punem în spatele diavolului, deoarece **de cele mai multe ori noi suntem vinovați pentru că nu suntem cu luare-aminte**.

Atenția în nevoința duhovnicească

..**dacă un mirean ar dori chilia monahului, cu atmosfera sa de evlavie, și viața monahului, și o imită puțin, fără îndoială urcă la rai**. Însă când un monah ar dori camera căsătoriților și ar pofti puțin viața lor, coboară la iad, dacă nu apucă să se mărturisească îndată, să plângă și să ia aminte pe viitor. Când spun „să plângă” înțeleg și lacrimile inimii, suspinele cu zdrobire ale inimii, cu adâncă părere de rău etc.

Când vreodată cineva vrea să doarmă puțin, ca să se odihnească, dar nu-l ia somnul, să cerceteze dacă nu cumva stomacul său e cu desăvârșire gol. Atunci nu vatămă un posmag și va adormi imediat.

Bucuria duhovnicească

Monahii nu se roagă numai pentru cei vii și cei morți, ci chiar și pentru cei mai nefericiți decât toți, pentru diavoli, care din păcate merg înspre mai rău și

evoluează în răutate, deși au trecut mii de ani.

Monahismul

Înfrânarea ortodoxă și, în general, nevoința duhovnicească privește mereu spre un scop duhovnicesc mai înalt, la sfințirea sufletului. În timp ce nevoința lumească, ca cea a înșelaților yoghini etc., se face pentru a dobândi un trup flexibil și pentru a-și întoarce mâinile și picioarele ca saltimbancii, spre a fi lăudați de oamenii cei fără de minte și apoi batjocorindu-se de dracii cei caraghioși...

Felurimea mâncărurilor, mai ales a grăsimilor, nu se potrivește nu numai monahilor, ci nici mirenilor evlavioși, în afară firește de sărbători, pentru bucuria zilei, spre slava lui Dumnezeu și spre primirea cu dragoste a străinilor. Pentru bolnavi nu încape vorbă, deoarece dezlegarea pentru ei este îndreptățită, numai să slăvească pe Dumnezeu în durerea lor, ca să se încununeze ca și Sfinții Mucenici...

Nu există om mai puternic în lume ca acela ce-și lovește fără milă patimile sale și le taie, eliberându-se duhovnicește din robia lor. Dacă cineva, deși se luptă cu asprime, nu își poate tăia patimile sale, atunci de obicei acolo există mândrie, care continuu își înmulțește lăstărișul său. Altă dată, iarăși, patimile nu slăbesc deoarece există încă predispoziția mândriei sau ne încearcă Dumnezeu ca să ne nevoim mai mult și să luăm plată mai multă, prin care să se mângâie și acei puțini la suflet și fricoși și să se îmbărbăteze și să se nevoiască, nedeznădăjduindu-se de ei înșiși ca unii ce stau pe loc, privind la ceilalți care sporesc.

Dragostea

Conștiința este prima lege a lui Dumnezeu, care a fost întipărită adânc în inimile primilor creați, și pe care o primește în continuare fiecare dintre noi ca pe o copie de la părinții lui atunci când se naște. Cei care au izbutit să-și subțieze conștiința lor prin cercetare zilnică de sine înșiși, se simt străini de această lume, iar mirenii se miră de comportamentul lor delicat. Iar cei ce nu-și cercetează conștiința lor nu se folosesc nici de studiile duhovnicești, nici de sfaturile bătrânilor și nici de poruncile lui Dumnezeu, pe care nu le vor putea împlini deoarece devin nesimțitori.

Cei sensibili și afectivi, care pe toate le țin cu scumpătate, de obicei sunt nedreptățiți de cei nesimțitori prin

cedările continue pe care ei le fac din dragoste; însă dragostea lui Dumnezeu se află totdeauna cu ei. De multe ori se nedreptățesc și ei înșiși din exagerata lor sensibilitate, mărindu-și micile lor păcate sau încărcându-se cu păcate străine, dar iarăși Dumnezeu îi îndulcește cu bunătatea Sa paradisiacă, întărindu-i totodată și duhovnicește.

Cei care rănesc sau nedreptățesc pe oamenii sensibili lăuntric nu sunt oameni.

Cei care spun că sunt sensibili și au dragoste și gingășie și suferă nedreptăți de la semenii lor, dar spun: „Dumnezeu să le răsplătească", sunt batjocoriți de cel viclean și nu înțeleg că în felul acesta se blestemă pe sine în chip tainic. În această viață toți oamenii dăm examene ca să trecem la cea veșnică, în rai. Gândul îmi spune că acest blestem tainic este mai prejos de temelia duhovnicească.

Așadar, toți cei care nedreptățesc, pe ei înșiși se nedreptățesc veșnic, și cei care primesc cu bucurie nedreptățile ce li se fac sunt îndreptățiți să ia plata veșnică cu dobândă.

De multe ori Bunul Dumnezeu lasă pe oamenii cei buni în mâinile celor răi, pentru a se vădi bunătatea lor și a-și aduna plată cerească.

Fiecare om în mod firesc va fi răsplătit de stăpânul său la care a lucrat. Cei care lucrează pentru Hristos vor primi aici „însutit și viață veșnică"', iar cei ce lucrează la stăpânul cel negru, acesta le face viața neagră încă de aici.

Cei care lucrează pentru Hristos, dar cu mândrie, își spurcă virtuțile lor precum se spurcă ouăle prăjite când cade în ele puțin găinaț, făcându-se bune de aruncat împreună cu tigaia...

Nu există om mai înțelept ca cel milostiv, care dă cele pământești, lucruri stricăcioase, și cumpără cele nestricăcioase, cerești. Precum nu există mai mare neghiob în lume ca lacomul de bani, care mereu adună și mereu nu are, și care în cele din urmă își cumpără iadul prin economiile sale adunate. Aceștia care se pierd prin lucruri materiale sunt pierduți cu totul, pentru că pierd și pe Hristos. Cel stăpânit de lucruri materiale totdeauna este stăpânit de întristări și neliniște, pentru că pe de o parte tremură ca să nu i se ia acelea, iar pe de altă parte ca să nu i se ia sufletul. Și iarăși, zgârcitul care și-a anchilozat mâna din multa

strânsoare și-a strâns inima sa, făcându-și-o de piatră. Ca să se vindece va trebui să cerceteze pe oamenii cei nefericiți și să-l doară pentru ei, așa încât să fie nevoit să-și deschidă, încet-încet, mâna sa. Și atunci i se va înmuia și inima sa cea de piatră, redevenind inimă de om, și astfel i se va deschide și ușa raiului.

Bunătatea înmoaie și deschide inima, precum untdelemnul încuietoarea ruginită.

Cei ce se apropie de cei îndurerați se apropie de Dumnezeu în mod firesc, deoarece totdeauna Dumnezeu Se află alături de fiii Săi îndurerați.

Pe fiii Săi cei buni, care ajută în ridicare crucilor pe semenii lor, Dumnezeu îi întărește duhovnicește și le va ușura crucile încercărilor.

Cei care se gândesc la crucile cele grele ale drepților, niciodată nu se mâhnesc în micile lor încercări, cugetând că, deși au greșit cu mult mai mult în viața lor, totuși suferă mai puțin decât cei drepți.

Cei care se nedreptățesc pe nedrept urmează lui Hristos, iar cei care se nedreptățesc pentru păcatele lor sunt fericiți, deoarece își plătesc păcatele lor în această viață.

Cei care nu împreună-pătimesc cu cei îndurerați pătimesc de o boală duhovnicească de moarte, nemilostivirea. Și iarăși, cei care sunt deranjați de gemetele bolnavilor și se revoltă fiindcă nu se pot concentra suferă de multe boli duhovnicești.

Cei care iubesc cu adevărat și se nevoiesc după lege rabdă cu dragoste, se jertfesc, se lipsesc și odihnesc pe aproapele lor, care este Hristos.

Cei care vor ca toate să li se dea de alții, fără ca ei înșiși să dea ceva celorlalți, și cer mereu de la Dumnezeu fără să-I dea lui Dumnezeu nici măcar păcatele lor (prin pocăință), se vor înstrăina cu desăvârșire de Dumnezeu și se vor preda ei înșiși în mâinile ucigașului de oameni. Deoarece au cultivat dragostea pentru ei înșiși, firesc este să-și mărească neliniștea deja mare pe care o au și să sufere ceva din iad încă din această viață.

Cei ce își jertfesc chiar și viața lor, din dragoste curată, ca să ajute pe semenii lor, imită pe Hristos. Aceștia în mod firesc sunt cei mai mari eroi, deoarece chiar și moartea se teme de ei, căci au înfruntat moartea din dragoste, biruind astfel prin nemurire,

luând cheia veșniciei de jos, de sub placa mormântului și înaintând cu ușurință spre fericirea veșnică.

Un om sensibil în mod firesc preferă să fie omorât el însuși, din dragoste, ca să-l apere pe aproapele său, decât a nu se îngriji sau a-i fi frică, ca apoi să fie ucis mereu de conștiința sa, în toată viața sa.

Jertfa pentru semenul nostru ascunde marea noastră dragoste pentru Hristos. Cei ce au intenția cea bună să ajute, dar nu au nimic să dea, și-i doare pentru aceasta, fac milă cu sângele inimii lor.

Rugăciunea

Sufletul care încă se mai uimește de frumusețile lumii materiale dovedește că trăiește încă viața cea deșartă, de aceea este atras de zidire, și nu de Ziditor, de lut, și nu de Dumnezeu. Nu are importanță dacă lutul acesta e curat și nu este noroi al păcatului, deoarece omul se înrudește cu Duhul lui Dumnezeu și în duh se unește cu Dumnezeu prin rugăciune...

Nu există oameni mai fericiți decât aceia ce au luat contact cu Centrala cerească și sunt într-o legătură evlavioasă cu Dumnezeu. Dimpotrivă, nu există mai nefericiți ca aceia care și-au tăiat contactul lor cu Dumnezeu și învârt ametiți lumea și butoanele centralelor lumii, ca să uite puțin de marea neliniște a vieții lor deraiate.

Studiul Sfinților Părinți ajută mult, deoarece Sfinții Părinți ne explică Evanghelia prin viața lor evanghelică, precum ajută și cercetarea noastră referitoare la păcătoșenia noastră, la nemulțumirea noastră și la multele faceri de bine ale lui Dumnezeu. Toate acestea aduc în mod firesc smerenia și negreșit harul lui Dumnezeu. Studiul duhovnicesc încălzește sufletul și-l povățuiește la rugăciune și nevoință. Cercetarea de sine aduce smerenia și nevoia de rugăciune și de mila lui Dumnezeu. De aceea, înainte de a începe să numărăm boabele metaniilor, e mai bine să ne numărăm multele noastre păcate și multele faceri de bine ale lui Dumnezeu.

Teologia

Teologia este cuvântul lui Dumnezeu ce se percepe de sufletele simple, smerite și renăscute duhovnicește, iar nu cuvintele frumoase ale minții ce se alcătuiesc prin tehnica filologică și se exprimă prin duh juridic sau lumesc.

Cuvintele meșteșugite nu pot vorbi sufletului omului, precum nu poate vorbi o statuie frumoasă, afară numai dacă ascultătorii sunt foarte lumești și se mulțumesc în mod simplu numai cu cuvinte frumoase.

Teologia ce se învață ca știință, de obicei cercetează lucruri istorice și, prin urmare, ele se înțeleg în mod exterior; deoarece lipsește asceza patristică, nevoințele lăuntrice, ea este plină de îndoieli și de semne de întrebare, deoarece omul nu poate înțelege cu mintea energiile dumnezeiești, dacă nu se nevoiește mai întâi să le trăiască, ca să lucreze înlăuntrul său harul lui Dumnezeu.

Cel ce crede că poate cunoaște tainele lui Dumnezeu prin teoria științifică exterioară se aseamănă cu acel lipsit de minte care vrea să vadă raiul cu telescopul.

Părinții Bisericii

În epoca noastră, din păcate, s-au înmulțit cuvintele și cărțile și s-au împuținat faptele de virtute, deoarece oamenii au fost influențați de duhul lumesc care urmărește numai cele ușoare și evită osteneala trupească. Adică cei mai mulți dintre noi preferă mai mult cititul și puțini sau deloc aplicarea în practică. Ne minunăm numai de sfinții atleți ai Bisericii noastre, fără să ne dăm seama cât s-au ostenit, deoarece nu ne-am ostenit ca să putem înțelege osteneala lor, ca să-i iubim și să ne nevoim cu mărime de suflet spre a-i imita.

Însă cei care se nevoiesc cu mărime de suflet, neodihnindu-se și smerindu-se pe ei înșiși în orice lucrare a lor, ajută foarte mult, pentru că numai atunci se odihnesc sufletele care au nevoie de ajutor și numai atunci se va odihni lăuntric sufletul lor și în această viață, și în cea veșnică.

Cei care urmăresc stăpâniri în vreme ce sunt stăpâniți de patimi, și prezintă interesele lor personale

ca duhovnicești, apelând chiar și la stăpânirile lumești ca să le rezolve problemele lor bisericești, unii ca aceștia sunt deja părăsiți de harul lui Dumnezeu.

Mândria

Cel mai plin de mândrie nu este cel ce se laudă cu mândrie, ci cel ce se laudă că este foarte smerit.

Cel ce se îndreptățește pe sine când greșește își mută inima sa într-un refugiu diavolesc și va continua să greșească tot mai mult, zdrobindu-se fără folos de egoismul său, dacă nu își va zdrobi „eul" său. Cel ce își îndreptățește patimile sale, încet-încet se îmbolnăvește greu, trădându-se de tusea sa.

Cei ce nu primesc observații nici de la oamenii pe care îi iubesc primesc bătăile de joc ale tuturor oamenilor care gândesc lumește, rămânând în cele din urmă lemne strâmbe, făcându-se singuri nefolositori duhovnicește, precum și scândurile care nu primesc rindeaua tâmplarului ca să devină mobilă sfârșesc la cofraje sau schele, călcându-se și murdărindu-se până ce se vor strica și vor sfârși la foc.

Cel foarte mândru, dacă e mai ales și arțăgos, nu se folosește de cel foarte smerit atunci când îl smerește, ci se face de cele mai multe ori mai obraznic, deși chiar și diavolul dispare prin smerenie. De aceea și harul dumnezeiesc pleacă de la cel mândru și se duce la cel smerit.

Cel ce are idee mare despre sine arată că e în afară de sine (nebun), deoarece în loc să mulțumească lui Dumnezeu pentru toate bunătățile ce i le-a dat, Îl nedreptățește, pentru că își însușește harismele lui Dumnezeu.

Cel ce se mândrește mereu, mereu se nedreptățește pe sine însuși, deoarece niciodată nu va avea decolări duhovnicești, ci mereu căderi, până ce se va zdrobi fiindcă nu are inimă înfrântă cu cuget smerit.

Cei ce nu au căderi în această lume, deși au mândria lumii, arată că mândria lor a întrecut limitele ei (a ajuns într-un grad satanic), și căderea s-a făcut în partea din spate a vârfului înalt (cădere luciferică).

Cel ce are mândrie multă este mai rău decât cel ce are diavol, deoarece mândria umflă mereu până se sparge deodată. În timp ce omul ce are duh necurat, pe lângă că se chinuiește și plătește (sau depune, dacă nu s-a făcut pricină el

însuși), dar se și smerește de nevoie în ochii oamenilor, și în cele din urmă Dumnezeu îl sloboade, rămânându-i în inimă îndoit folos.

Mândria împiedică mult harul lui Dumnezeu, ba chiar și gândul mândru spurcă virtuțile noastre, precum și găinațul atunci când cade în ouăle prăjite, face ca ele să fie aruncate, împreună cu tigaia.

Cei ce pot suporta pe cei foarte mândri, fără însă să-i lingușească, aceștia sunt cei mai smeriți oameni și cei mai credincioși drepți, deoarece mereu vor fi nedreptățiți și disprețuiți de cei mândri.

Mai mare recunoștință trebuie să arătăm celor care ne smeresc și ne nedreptățesc și ne adapă cu otravă decât celor ce ne hrănesc cu cinstiri și cu cuvinte dulci, sau cu mâncăruri și dulciuri alese, deoarece otrăvurile sunt cele mai bune medicamente ale sufletului nostru.

Să nu cercetăm dacă ne-au amărât pe drept sau pe nedrept, din dragoste sau răutate, ori dacă am fost vinovați mai puțin sau deloc, ci să primim cu bucurie câștigul duhovnicesc ce ni-l lasă fiecare încercare, și să slăvim pe Dumnezeu pentru toate, având recunoștința față de oamenii ce ne-au nedreptățit.

Cel ce se bucură când este lăudat de oameni este batjocorit de draci.

Oamenii lumești, ce se hrănesc trupește cu mâncăruri bogate și sufletește cu cuvinte de laudă, rămân flămânzi și goi duhovnicește. Scaunele și stăpânirile ce le urmăresc vor rămâne în lumea cea deșartă, iar ei vor rămâne cu visurile lor ce-i vor chinui mai mult în cealaltă viață, căci ele li s-au făcut pricini să se lipsească de bunurile cerești. În timp ce aceia ce s-au nevoit duhovnicește și au preferat mâncarea smerită și scăunelul smerit (în loc de fotoliu) – punându-se pe ei înșiși pe scăunel s-au judecat pe ei înșiși – vor scăpa de judecata Dreptului Judecător în ziua Judecății și vor moșteni raiul ca niște fii vrednici ai lui Dumnezeu.

În mod firesc, femeile sunt luptate mai mult de sensibilitatea exagerată ce o lucrează vicleanul, deoarece nu sunt ajutate nici de inima lor multă, și nici de mai puțina lor rațiune ce o au în comparație cu

bărbații (care au mai multă rațiune și bărbăție și mai puțină inimă).

Dacă se întâmplă ca vreo femeie să aibă puțina ei minte ascuțită în viclenie și din fire să aibă mai multă răutate și mai puțină dragoste, considerându-le pe acestea bărbăție, și de aceea se mândrește, atunci − ferească Dumnezeu − îl poate întrece pe Papă în infailibilitate și pe Mussolini în barbarie.

Ispitele

Încercările pe care le îngăduie Dumnezeu sunt potrivite cu puterea noastră de a răbda dar, din păcate, de multe ori se adaugă și batjocurile și indiscrețiile oamenilor nemilostivi, și atunci ne îndoim. Vântul puternic de obicei rupe copacii sensibili și dezrădăcinează pe cei ce nu au rădăcini adânci. Iar celor ce au rădăcini adânci le ajută să înainteze și să se înrădăcineze încă mai adânc.

În încercările pe care le îngăduie Dumnezeu, fiecare este probat și își descoperă singur starea lui duhovnicească, nevoindu-se să se smerească, spre a fi răsplătit cu har de către Dumnezeu atunci când în chip smerit le primește cu bucurie ca medicamente pentru sufletul său, și cu răbdare Îl slăvește și Îi mulțumește lui Dumnezeu. Bine este nouă că îngăduie Bunul Dumnezeu să fim încercați, pentru că altfel am fi avut patimi ascunse și pretenții nesăbuite în ziua Judecății. Căci dacă le-ar fi trecut cu vederea pe acestea și ne-ar fi luat în rai așa cum suntem, am fi creat și acolo probleme. De aceea îngăduie aici ispitele, ca să ne curețe de praf, să se purifice sufletul nostru cu întristările și plânsetele, ca să fim nevoiți să scăpăm la Dumnezeu și să ne aflăm mântuirea.

Oamenii depărtați de Dumnezeu sunt cei mai nefericiți din lume și în viața aceasta, și în cea viitoare, cea veșnică. Iar mai nefericiți și decât acești oameni sunt diavolii, care s-au depărtat de Dumnezeu mai înainte cu mii de ani și continuă să se îndepărteze prin mândria și răutatea lor și să rămână nepocăiți.

Cei ce din naștere au diavol în ei au plată foarte mare

când nu cârtesc până ce se vor elibera prin harul lui Dumnezeu. Iar cei ce ei înșiși s-au făcut pricină va trebui ca și ei înșiși să se nevoiască.

Cei care s-au născut cu multe patimi moștenite și s-au nevoit să le taie, dobândind și virtuți, sunt mai de lăudat decât copiii care au aflat datorii de la părinți și le-au plătit și au dobândit și mare avere.

În această viață nu trebuie să ne neliniștim pentru nedreptățile ce ni le fac fie oamenii, fie dracii, deoarece acestea nu neliniștesc nici pe Dumnezeu, căci El scrie aceste nedreptăți în casieria Sa cea cerească, unde le păzește spre a ne da dobândă.

Cel ce privește la dreptatea omenească este fără de minte, și mai fără de minte este cel ce nu uită nedreptățile ce i le-au făcut alții și binele ce l-a făcut el altora.

Discernământul

Omul pătimaș când mustră pe cel egoist este ca și cum ar lovi tunul în piatră de amnar și ar scoate foc. Iar dacă cel fără discernământ îl mustră pe cel sensibil mult îl rănește. **Aceasta ar fi ca și cum un om sălbatic ar lua o perie de sârmă groasă și ar curăța o mică urdoare de la ochiul unui prunc.**

Comportamentul fără discernământ de cele mai multe ori pricinuiește mai mare rău decât comportamentul celor foarte nebuni, care sparg capete, deoarece cei fără discernământ cu cuvintele lor tăioase rănesc inimi sensibile și de multe ori le rănesc de moarte (duc sufletele la deznădejde).

Tot astfel cel ce predică în mod egoist și cu tulburare (din patimile sale) cuvântul lui Dumnezeu se aseamănă cu ariciul care duce boabe de struguri în țepii lui ca să-și hrănească puii săi însă, mișcându-se mai nervos, mai mult își rănește puii săi − mai ales când sunt sensibili − decât îi hrănește.

Cei ce au o stare de mânie și de tulburare și forțează situațiile ca să aducă, chipurile, bunătate și liniște sufletească în lume, seamănă cu vântul puternic și mânios care lovește și amenință marea cu valurile înspumate pe care le ridică aparent spre a o liniști, dar astfel afundă corăbiile și în larg,

și în port.

Cu oamenii cunoscuți e bine să luăm aminte în discuții, căci dacă nu există un subiect comun de discuție se începe duhovnicește și se sfârșește în bârfă femeiască. Și nu numai că pierdem vremea, ci pierdem și sufletul nostru cu judecata, deși nu avem dreptul să judecăm pe nimeni, nici oameni, nici situații, ci, dacă putem, să ajutăm într-o situație după discuția noastră îndurerată. Nici pe morți nu trebuie să-i osândim, deoarece sufletele tuturor oamenilor sunt, din fericire, în mâinile lui Dumnezeu; astfel procedând, cred că vom afla mila.

Epistola a IV-a

Cei ce se tem de moarte și iubesc viața deșartă se tem chiar și de microbi, aflându-se, prin urmare, mereu biruiți de frică, care-i ține totdeauna în această moarte duhovnicească.

Mintea, când începe să urce adesea aproape de Dumnezeu, de multe ori uită nu numai de locuința sa, ci chiar și de această locuință a sufletului, de trupul cel de lut.

Oamenii care se depărtează de Dumnezeu nicăieri nu pot afla odihnă. De aceea se învârtesc neliniștiți chiar și în jurul Lunii, pentru că în toată planeta noastră nu încape multa lor neliniște și de aceea se învârtesc ca și cureaua mașinii în jurul roții nebune, cheltuind mulți bani în aer. Iar ca să ia multă pâine în aceste călătorii mari ale lor lasă multă lume flămândă și astfel flămânzesc oameni în secolul XX.

Tot răul începe de la minte, când se învârtește numai în jurul științei și este cu desăvârșire îndepărtată de Dumnezeu. De aceea acești oameni nici nu-și pot afla pacea lăuntrică și echilibrul lor. În timp ce dacă mintea li s-ar învârti în jurul lui Dumnezeu ar folosi chiar și știința pentru cultivarea lor lăuntrică și pentru binele lumii, deoarece atunci mintea le-ar fi sfințită.

Din păcate, instruirea exterioară (lumească) desfigurează continuu pe oameni, chiar și această fire frumoasă a lui Dumnezeu, și face nefirească viața oamenilor cu neliniștea ce o adaugă mereu, îndreptând zilnic sute de oameni (chiar și copilași) spre psihanalize și psihiatri și construind continuu spitale de psihiatrie și instruind doctori psihiatri − dintre care cei mai mulți nu cred nici în Dumnezeu și nici nu primesc existența sufletului. Prin urmare, cum este cu putință ca acești oameni să ajute suflete, când și ei sunt plini de neliniște? Cum este cu putință ca omul să fie mângâiat în adevăr, dacă nu crede în Dumnezeu și în viața adevărată, cea de după moarte, cea veșnică? Când omul va prinde sensul cel mai profund al vieții celei adevărate, atunci îi va fugi toată neliniștea sa și-i va veni dumnezeiască mângâiere și se tămăduiește.

Oamenii trăind numai în exteriorul lumii instruite sunt plini de egoism și de mândrie și se aseamănă cu sateliții care se învârtesc în spațiu, dând impresia că sunt stele; dar dacă iei bine seama, vei vedea mersul lor anapoda și vei înțelege că sunt un fals omenesc.

De la oamenii care nu cred în Dumnezeu să nu așteptăm înțelegere duhovnicească. Să ne rugăm să-i ierte Dumnezeu și să-i lumineze.

Nici pe oamenii care au egoism și răutate (deși spun că sunt creștini) să nu te ostenești spre a-i sili să înțeleagă adevărul, căci nu încape adevărul înlăuntrul lor.

Cei mândri nu ies din ei înșiși, căci au înlăuntrul lor mult egoism. Deoarece se lipsesc și de iluminarea dumnezeiască, pe toți oamenii îi văd ca pe niște furnici și nu îi iau în considerare. Dacă vreodată ei ar cere oameni pentru planul lor distrugător, îi cer în esență ca lucrători, iar nu drept colaboratori, voind să pună în valoare posibilitățile fiecăruia pentru scopul lor. Victime sunt binevoitorii, care sunt și cei mai câștigați, deoarece își depun bunătatea lor în casieria lui Dumnezeu.

Comportamentul fals al părinților, oricât de bun s-ar părea, nu ajută lăuntric pe copii, de aceea nici nu se supun, nici măcar atunci când se folosește un ton mai aspru. Dacă totuși se supun, aceasta o fac deoarece pentru moment nu pot face altfel. Când însă se măresc puțin și nu au mare nevoie de părinți, atunci lovesc urât cu piciorul și scot la iveală împotriva părinților lor toată mânia ce-o aveau ascunsă înlăuntrul lor.

Bogăția aduce catastrofă în suflet, atunci când nu se împarte sufletelor sărace pentru sufletul nostru și pentru sufletele morților noștri.

Bogăția îneacă sufletul cu multa neliniște a nesăturării. Când vom vedea un om cu o mare neliniște, mâhnire și întristare, deși le are pe toate (nu-i lipsește nimic), trebuie să știm că îi lipsește Dumnezeu.

Cei invidioși și răi, oriunde s-ar afla, transmit răutatea și toate drăciile, precum și chinul iadului, încercând să chinuie și pe alții, precum fac și dracii.

Pe femei, deoarece au mai multă dragoste din firea lor, diavolul le luptă cu tărie (din invidie) și încearcă să otrăvească dragostea lor cu invidia cea otrăvitoare, și dacă reușește asta la vreo femeie, răutatea acesteia poate ajunge la un grad drăcesc, ferească Dumnezeu!

Foarte întristător e atunci când oamenii care trăiesc o viață păcătoasă adaugă mereu greutate peste sufletele adormiților din neamul lor, deoarece aceia se simt vinovați că s-au făcut pricină să se nască acești oameni și să trăiască depărtați de Dumnezeu și că îi așteaptă iadul cel veșnic, după micul iad al acestei vieți în care trăiesc în păcat.

EPISTOLA A V-A

Cel mândru este neliniștit lăuntric și zgomotos în afară, mereu aruncând cuvinte, nucile goale pe care le are, ca să facă zgomot. Și chiar de va avea vreuna sănătoasă, dar și ea e plină de egoisme (ca nuca cu tăciune).

Iar când îi atingi egoismul, atunci îi ies la iveală toate patimile sale (ca furnicile când atingi trunchiul putred al

nucului).

Cel ce nu primește o pălmuială smerită sau o observație − fie că n-a greșit deloc atunci, dar a greșit altădată și a achitat acum, fie că n-a greșit deloc niciodată, dar a îngăduit Dumnezeu să depună o drahmă în casa de depuneri veșnică a Sa −, un om ca acela va fi pălmuit mereu de egoismul său, va fi pălmuit de ceilalți și mereu va fi pălmuit de aghiuță, care îl va arunca din ispită în ispită, ca să-l descurajeze și să își piardă și sufletul.

Cel ce vrea să examineze logica dumnezeiască cu mintea sa, va pierde și puțina minte ce-o are. Și cel ce limitează logica dumnezeiască în capul său, îl va crăpa și va deveni schizofrenic.

Cel ce își ascute mintea sa mereu cu cunoștințe și trăiește depărtat de Dumnezeu, o va face în cele din urmă pe aceasta cu două tăișuri; cu unul se va tăia încet-încet pe sine, iar cu celălalt va tăia pe oameni, cu hotărârile minții lui exclusiv omenești.

Dimpotrivă, credința în Dumnezeu atrage puterea dumnezeiască spre cele de jos și întoarce pe dos toate concluziile omenești, face minuni, învie morți și lasă știința cu gura căscată.

Taina este taină și mintea n-o poate explica, ci ea numai se trăiește. Ca să trăiască cineva tainele, va trebui să își omoare omul cel vechi, să revină într-un fel la starea cea dintâi, de dinainte de cădere, să aibă nevinovăție și simplitate, astfel ca credința sa să fie neclătinată, și să creadă cu desăvârșire că la Dumnezeu nu există nimic pe care să nu îl poate face. Când cineva înaintează de la început cu credință, fără îndoială, încet-încet se vor petrece cu el fapte mici și mai mari, devenind astfel mai credincios, trăind tainele dumnezeiești de aproape și devenind astfel teolog, deoarece nu le-a prins numai cu mintea, ci le-a trăit în realitate.

Dacă nu ești luptat de draci să nu crezi că ai ajuns la măsuri mari și se tem de tine, ci să știi că Bunul Dumnezeu te păzește (deoarece ești slab duhovnicește), ca pe puiul de găină de uliu.

Dacă simți mereu mare veselie lăuntrică în sineți, să nu-ți spună gândul că ai ajuns sus, ci să știi că toate patimile

sunt vii înlăuntrul tău. Iar aceasta o face Dumnezeu din marea Sa bunătate, că îți dăruiește mângâierea Sa dumnezeiască pentru că te-ai chinuit pentru dragostea Lui și te-ai lipsit de mângâierea omenească în pustie.

Chiar dacă ești luptat cu tărie de la început, aceasta nu numai că nu trebuie să te deznădăjduiască, ci, dimpotrivă, trebuie să știi că vrăjmașul cu experiența sa de mii de ani a înțeles că vei spori și vrea să te înfricoșeze cu amenințări, cu năluciri în somn și în stare de trezie, ca să te împuținеze și să-ți părăsești nevoința ta.

Dacă îl disprețuiești și te încrezi în Dumnezeu, va ceda, dar după puțin se va apropia de tine ca un prieten, din partea dreaptă, care, după ce te-a ajutat să te nevoiești mai mult, acum te va servi cu bomboane, ca să sugi gândurile de mândrie. Și dacă nu le scuipi, ci le vei suge (că aproape te-ai sfințit, sau chiar te-ai sfințit), atunci va veni cu televizorul său, cu aparițiile sale ca Sfânt, ca înger etc. până ce sau te va scoate din minți, sau te va prăpăstui − ferească Dumnezeu!